

Klen Jäärats
Euroopa Liidu asjade direktor
Riigikantselei

04.09.2015 nr. 1-3/532

„Eesti Euroopa Liidu poliitika 2015-2019“ eelnõu

Lugupeetud Klen Jäärats

Eesti Tööandjate Keskliit Eesti esitab „Eesti Euroopa poliitikale 2015-2019“ järgmised ettepanekud:

1. Lisada konkurentsivõime peatükki eraldi alajaotus tööstuse kohta.

Põhjendused:

- 1) Töötlev tööstus on üks Eesti olulisemaid majandusharusid. Tööstus annab Eesti SKP-st 16%, olles suurima SKP-ga valdkond Eestis, samuti annab tööstus ca 58 protsenti Eesti ekspordist (2014. aasta andmed). Eesti tööstussektoris töötab 117 000 inimest.
- 2) Eelnõus on eraldi peatükid olulistele majandusvaldkondadele, nagu põllumajandus ja kalandus jt, eraldi on välja toodud näiteks Eesti SKP-s mikroskoobilise osakaaluga kosmosevaldkond. Tööstuse väljajätmise tulemusena on dokument Eesti majanduskeskkonna tegelikkust arvestades tasakaalust väljas. Sellega antakse ka noot potentsiaalsetele välisinvestoritele, nagu ei peaks Eesti valitsus tööstust oluliseks. Tööstuse eraldi adresseerimine annaks kindlustunde investeerida ja arendustööd teha ka juba Eestis tegutsevale töötlevale tööstusele, mis on teatavasti väga pikaajalise investeerimismahukusega.
- 3) Paljud tööstuse jaoks olulised teemad (nt energeetika) on eelnõu eri peatükkides küll kajastatud, kuid hajusalt. Samas on mitmed tööstuse jaoks elutähtsad küsimused jäänud sootuks tähelepanuta ilmselt seetõttu, et konkurentsivõime peatüki aluseks võetud uuringus on küsitletud peamiselt teenusmajanduse valdkonna ettevõtteid. Peame teenuste vaba liikumise küsimust väga oluliseks, kuid seejuures ei tohiks kõrvale jätta töötleva tööstuse rahvusvahelise konkurentsivõime küsimust. Seista tuleb selle eest, et Eesti tööstusele oleks Euroopa Liidus tagatud võrdsed konkurentsivõimalused.

- 4) Tööstus on fookuses nii Euroopa Liidu tasandil kui ka siseriiklikult ning eelnõu peaks seda fookust järgima. EL on seadnud eesmärgiks tõsta aastaks 2020 tööstuse osatähtsust SKP-s 20 protsendile. Koalitsioonilepe näeb ette ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium on alustanud Eesti tööstuspoliitika strateegia koostamist. Seega peaks tööstus olema kajastatud Eesti Euroopa Liidu poliitikas.
- 5) Tööstusele on oluline, et Euroopa Liidu regulatsioonid, direktiivid ja kohalik seadusandlus lähtuks tööstusvaldkonna vajadustest. Praegune eelnõu toobki esile regulatsioonide ja seadusandluse olulisuse, kuid vaja oleks kindlasti nimetada, et ta teeb seda ka tööstusvaldkonna jaoks.

2. Teeme ettepaneku nimetada konkurentsipoliitika peatüki tööstuse alajaotuses järgmised tegevused. Tegemist on kitsaskohtadega, mis pärsivad kõigi Eesti töötleva tööstuse sektorite konkurentsivõimet.

- 1) Eesti seisab Euroopa Liidu otsustusprotsessides selle eest, et vajadusel oleks sätestatud võimalus kasutada kodumaisel ressursil põhineva tööstuse huve silmas pidavaid erandeid (mh energia hinnastamises, kliimapolitiika eesmärkides jms.).
- 2) Töötada tuleb selle nimel, et energia hind kui Euroopa tööstuse konkurentsivõime oluline komponent pigem langeks või vähemalt ei jätkaks tõusu kiiremini kui energia hind USA-s. Täna on Euroopa Liidus energiaefektiivsus küll ligi kaks korda suurem kui USA-s, kuid USA oluliselt odavam energia hinna tõttu on USA tööstus maailmaturul konkurentsivõimelisem. Investeeringud energiaefektiivsuse kasvu on aga väga mahukad.
- 3) Igal ettevõttel, sõltumata asukohast ja ettevõtte suurusest, peab olema ligipääs vastavushindamisasutustele/laboritele ja seda mõistlike kuludega. Eesti seisab selle eest, et kodumaisel ressursil põhinevale tööstusele vajalikke vastavushindamisasutusi loodaks Põhja- ja Baltimaade regiooni ning vajadusel nende siia asutamist toetataks. Samuti, et loodaks toetusmeetmeid tööstusettevõtetele juhtumiteks, kui vastavustunnistuse saamiseks tuleb kasutada geograafiliselt ebamõistlikult kaugel asuva asutuse teeneid põhjusel, et kohalikus regioonis vastav asutus puudub.
- 4) Ligipääs riigihangetele peab olema nii kodumaistele kui ka ELi liikmesriikide ettevõtjatele võrdne, mille tagab läbipaistev hangete struktuur ja info liikumine. Eesti peab oluliseks kõigi üle-Euroopaliste riigihangete inglise ja/või prantsuse keelset avaldamist ja menetlemist. Seisame selle eest, et välistada üle-euroopalistel riigihangetel tahtlik kohalike ettevõtete eelistamine ja teiste liikmesriikide ettevõtetele takistuste loomine ja hankijate poolne ebaproportsionaalne nõuete kehtestamine.
- 5) Euroopa Liidu teadus- ja arendustegevuse poliitika põhialuseks peavad olema ettevõtete, eeskätt tööstusettevõtete vajadused: ELi poolt rahastatud teaduse abil aidatakse luua innovatsiooni, mille järele on töötleva tööstusel reaalne vajadus ja mis aitab Euroopa tööstuse konkurentsivõimet maailmaturul parandada. Seejuures peame oluliseks leida ja rakendada meetmeid väiksemate liikmesriikide potentsiaali tõstmiseks teadus- ja

arendustegevuses, täna on T&A toetused koondunud valdavalt suurtesse liikmesriikidesse.

- 6) Keskkonnasäästu meetmeid planeerides tuleb arvestada mõjuga majandusele ja tööstuse konkurentsivõimele. Tööstusele rakendatavate keskkonnanõuete loomisel tuleb arvestada rahvusvahelist konkurentsivõimet, sh kehtestada kolmandatest riikidest imporditavale tööstustoodangule samaväärsed nõuded.
- 7) Euroopa Liidus tuleb senisest enam panustada infrastruktuuri ja kommunikatsioonide (teed, elektrivõrgud, kiire internet tööstusseadmete toimimise jälgimiseks kaugelt jmt) arendamisse, kuna nende olemasolu ja operatiivne saadavus on üks Euroopa tööstussektori arengu edu aluseid.
- 8) Peame oluliseks Euroopa Liidu tööstustoodangule uute turgude avamise läbi vabakaubanduslepingute, sh ettevõtjate abistamist kolmandate riikide turgudele sisenemisel ning olemasoleva EEN võrgustiku ja teenuste süstemaatilist tutvustamist ettevõtjatele.

Ettepanekute koostamisel on Eesti Tööandjate Keskliit arvestanud Eesti Turbaliidu, Eesti Masinatööstuse Liidu, Eesti Plastitööstuse Liidu, Eesti Keemiatööstuse Liidu, Eesti Toiduainetööstuse Liidu, Eesti Elektroonikatööstuse Liidu, Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidu, Eesti Tekstiililiidu, Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidu, Eesti Elektritööstuse Liidu, EBSi, Välisministeeriumi ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi seisukohtadega.

Seisukohtade ühtlustamiseks ja ettepaneku väljatöötamiseks toimus 24. augustil 2015 ümarlaud, kus osalesid ka Riigikantselei esindajad.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Toomas Tamsar
Juhataja